

Sygn. akt II UK 546/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. Sp. z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
przy udziale zainteresowanego W. R.
o wydanie zaświadczenia na formularzu A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 sierpnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację „W.” Spółki z o.o. w W. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 września 2014 r., oddalającego odwołanie płatnika od decyzji Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 11 czerwca 2013 r. odmawiającej wydania zaświadczenia potwierdzającego polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych dla W.R. (dalej określany jako zainteresowany), wykonującego pracę na terytorium Francji w okresie od 10 września 2012 r. do 22 grudnia 2012 r.

W sprawie ustalono, że płatnik jest agencją pracy tymczasowej posiadającą siedzibę i prowadzącą działalność w Polsce. Zajmuje się on wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników, współpracując z przedsiębiorstwami we Francji, Niemczech i Polsce przez oddelegowanie im określonej liczby pracowników. Administracja, kadry, księgowość i marketing prowadzone są w Polsce. W tym celu płatnik zatrudniał w 2012 r. około 12 osób. Znaczna część obrotów płatnika w 2012 r. uzyskiwana była za granicą i tam była zatrudniona większa liczba pracowników. Liczba kontraktów realizowanych w 2012 r. za granicą (32-51) kilkukrotnie przewyższała liczbę kontraktów realizowanych w Polsce (10-12). Obrót osiągnuty w 2012 r. z działalności w Polsce nie przekroczył poziomu 18% obrotów całkowitych, zaś w krajach Unii wynosił 82-83%. Zainteresowany zawarł z płatnikiem składek umowę o pracę na czas określony od 10 września do 22 grudnia 2012 r., w ramach której wykonywał pracę montera we Francji.

W tak ustalonym stanie faktycznym, przyjętym za podstawę rozstrzygnięcia, Sąd drugiej instancji stanął na stanowisku, że w świetle art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L Nr 166, dalej jako rozporządzenie podstawowe) i przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L Nr 284, dalej jako rozporządzenie wykonawcze) oraz treści decyzji A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia podstawowego (dalej jako decyzja A2) i opracowanego na jej podstawie „Praktycznego Poradnika: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej, Europejskim Obszarze Gospodarczym i Szwajcarii”, agencja pracy tymczasowej, która deleguje

zatrudnianych pracowników do pracy za granicą, może być uznana za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część swojej działalności, innej niż związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, jeżeli osiąga w kraju delegowania wymagany obrót z prowadzonej działalności na poziomie 25% całego jej obrotu, a każde w tym zakresie odstępstwo wymaga pogłębionej analizy, co jednak nie może być interpretowane w kierunku zniesienia warunku zastrzeżonego poziomu obrotu. W tym zakresie Sąd odwoławczy odwołał się do poglądu wyrażonego w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2014 r. zapadłych w sprawach II UK 550/13 oraz II UK 565/13, który podzielił. W rezultacie Sąd drugiej instancji uznał, że fakt prowadzenia przez płatnika administracji, kadr, księgowości i marketingu w Polsce, gdzie odbywa się również proces rekrutacyjny i wydawane są dokumenty związane z pracą, nie upoważnia do przyjęcia, że płatnik prowadzi w kraju znaczną część działalności. Decydujące znaczenie dla takiego przyjęcia ma bowiem generowanie co najmniej 25 % obrotów w miejscu siedziby przedsiębiorstwa delegującego. Zdaniem Sądu odwoławczego, jakkolwiek taki próg nie wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego, to ma on racjonalne uzasadnienie w kontekście regulacji dotyczących zasad ustalania właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji, nieosiągnięcie przez płatnika w kraju minimum 25% obrotu z całej prowadzonej przez niego działalności gospodarczej uniemożliwia uznanie, że zainteresowany podlegał w spornym okresie ustawodawstwu polskiemu.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, a także ust. 1 akapit 5 decyzji A2 przez ich błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, że płatnik w spornym okresie nie prowadził normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowany nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; 2) naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, mianowicie: a) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów w sposób pozbawiony

wszechstronności w odniesieniu do okoliczności, czy wnioskodawca prowadził w spornym okresie normalną działalność na terenie Polski; b) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, co uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу i przesłanek rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy będące materialnoprawną podstawą rozstrzygnięcia Sądów obydwu instancji były przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w wyroku składu siedmiu sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88). W motywach tego wyroku wyjaśniono, że osiągnięcie obrotu w kraju siedziby na poziomie 25% może co najwyżej stwarzać domniemanie faktyczne, według którego przedsiębiorca „normalnie prowadzi działalność” na terytorium państwa wysyłającego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, natomiast nieosiągnięcie tego obrotu wymaga analizy okoliczności określonej sprawy przy uwzględnieniu pozostałych kryteriów. Sformułowano w tym wyroku pogląd, że treść pojęcia „normalne prowadzenie działalności” w rozumieniu powołanego przepisu i wyjaśniającego je określenia „prowadzenie przez pracodawcę zazwyczaj znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma on swoją siedzibę” (art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego), nie pozostawiają wątpliwości, że przy ocenie, czy pracodawca prowadzi normalną działalność, a zatem znaczną część działalności innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność. Niedopuszczalne jest uznanie jednego kryterium - wysokości ponad 25% obrotu - za decydujące w tym sensie, że jego niespełnienie zwalnia instytucję

właściwą bądź sąd z badania pozostałych cech charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo. Pierwszoplanowe znaczenie ma obiektywne ustalenie, czy przedsiębiorstwo faktycznie prowadzi w państwie swojej siedziby normalną, rzeczywistą działalność, zaś porównanie skali tej działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze. Jednocześnie, dla stwierdzenia, czy działalność ta jest znacząca we wskazanym sensie, instytucja właściwa i ewentualnie sąd powinny porównać liczebność personelu administracyjnego pracującego w państwie członkowskim, w którym pracodawca ma siedzibę oraz w drugim państwie członkowskim, obroty w odpowiednio typowym okresie w każdym z państw członkowskich, których rzecz dotyczy oraz liczbę umów wykonanych w państwie delegującym i w państwie zatrudnienia delegowanego pracownika, przy czym kryteria te nie mają charakteru wyczerpującego, a ich wybór powinien być dostosowany do konkretnego wypadku.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, należy stwierdzić, że Sąd drugiej instancji nie trafnie uznał, że uzyskiwanie obrotu poniżej 25% całkowitego obrotu przesądza o nieprowadzeniu normalnej działalności w państwie siedziby przedsiębiorstwa delegującego oraz że w takim wypadku zbędna jest całościowa ocena, przy zastosowaniu wszystkich uwzględnionych kryteriów, czy płatnik w spornym okresie prowadził faktyczną działalność w państwie wysyłającym.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz odpowiednio stosowanego art. 108 § 1 k.p.c.